

Хом'як М.С.

*кандидат економічних наук, доцент,
докторант*

Державного податкового університету

Khomyak Myroslav

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Doctoral Student
State Tax University*

ПОДАТКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ОСНОВА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Анотація. В статті розглянуто наукові підходи до визначення податкового потенціалу регіону. Доведено, що підвищення рівня податкового потенціалу забезпечує ефективніший розвиток територіальних громад. Встановлено, що при визначенні даного показника доцільно враховувати доходи на одну особу та валовий регіональний продукт. проведені дослідження дали можливість констатувати, що існує значний дисбаланс щодо рівня податкового потенціалу між окремими регіонами. Визначено, що да досліджувану категорію значний вплив мають економічні, соціальні, правові та адміністративні фактори. В роботі використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема, метод аналізу та синтезу, економіко-статистичні методи, графічний метод. Обґрунтовано, що нарощення рівня податкового потенціалу регіонів підвищує їх фінансову самостійність та забезпечує на належний рівень якості життя населення.

Ключові слова: податки, податковий потенціал, регіони, фінансове забезпечення, розвиток.

Вступ та постановка проблеми. Однією із найуспішніших реформ останнього десятиріччя вважається реформа децентралізації, що забезпечила територіальним громадам фінансову незалежність та надала нові інструменти управління власними ресурсами. Проте зберігається значна нерівність соціально-економічного розвитку між регіонами, обмеженість у фінансових ресурсах, а також значний рівень централізації ресурсів та управлінських рішень на державному рівні, що створює перешкоди для ефективного їх розвитку. В зв'язку із даною ситуацією все більшої актуальності набуває питання залучення додаткових фінансових ресурсів та ефективне їх використання. Вирішення даних задач можливе через активне застосування податкових інструментів та підвищення податкового потенціалу регіонів.

В цілому податковий потенціал є базовим чинником, що визначає обсяг майбутніх податкових надходжень до бюджету. Саме від його рівня значною мірою залежить фінансова спроможність окремих територій. Проведення оцінки податкового потенціалу дає можливість визначати очікувані обсяги доходів, розрахувати фінансові можливості окремих територій, забезпечувати збалансованість бюджетів та фінансову стійкість регіонів.

Лише за умови використання системного підходу до оцінки податкового потенціалу буде можливим розроблення ефективної податкової стратегії, яка забезпечить сталий розвиток регіонів та підвищить рівень якості життя населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У вітчизняній літературі приділена значна увага питанням розвитку регіонів та забезпечення їх фінансової самостійності. В даному контексті ряд науковців визначає що податковий потенціал є основою передумовою ефективного розвитку територій.

Так, на думку Т. Канєвої та М.Рубан, податковий потенціал варто розглядати не лише як фінансовий ресурс, а як важливу складову фінансової системи, яка виконує функцію індикатора соціально-економічної ефективності регіону. Він виступає ключовою умовою забезпечення спроможності територій та дозволяє оцінити результативність діяльності підприємств та процесів, що відбуваються в громадах [1, с. 198].

В своїх дослідженнях М. Пасічний пропонує розглядати податковий потенціал, як частину фінансових ресурсів регіонів, що може бути мобілізована у вигляді податків без шкоди для економічного розвитку та забезпечення основних потреб населення [2, с. 125].

Досліджуючи проблематику визначення податкового потенціалу О. Башуцька пропонує визначати його як максимально можливу суму податкових надходжень, яка можуть сплатити платники податків регіону у відповідності до їх реальної платоспроможності [3, с. 9].

Прихильники системного підходу Піскова Ж.В. [4, с. 177] та Меламед М. [5, с. 29] пропонують розглядати податковий потенціал, як складну систему, що передбачає врахування значної

кількості факторів при її визначенні та обґрунтуванні впливу на господарюючі суб'єкти.

Значну кількість наукових досліджень свідчить про актуальність даного питання та подальших досліджень щодо оцінки податкового потенціалу та перспектив його підвищення.

Метою статті є оцінка податкового потенціалу регіонів, визначення факторів що мають безпосередній вплив та обґрунтування можливостей його підвищення.

Результати дослідження. У сучасних умовах основними джерелами для стимулювання економічного розвитку регіонів залишаються податкові надходження та бюджетні трансферти, що перераховуються із державного бюджету. Така ситуація вимагає суттєвого підвищення ефективності управління податково-бюджетними відносинами на регіональному рівні.

Однак реалізація цього завдання ускладнюється низкою чинників. Зокрема, хоча задекларовано курс на розширення фінансової автономії регіонів, на практиці відсутня належна економічна база для забезпечення цієї самостійності.

Крім того, зберігається значний рівень централізації як у питанні розподілу податкових повноважень, так і у розподілі податкових надходжень, особливо тих, що мають високий потенціал до зростання. Це обмежує можливості регіонів у нарощуванні власного податкового ресурсу та зменшує стимул до активної участі у розвитку місцевої економіки.

Формування податкового потенціалу регіону як основа його ефективного розвитку є складним і багатограним процесом, який має вирішальне значення для забезпечення фінансової самодостатності, стабільності та сталого економічного зростання територій.

В економічній літературі зустрічається значна кількість трактувань його сутності, зокрема Каламбет С.В. яка є прихильником відтворювального підходу визначає, що податковий потенціал це сукупна величина вкладених у товар інтелектуального потенціалу, фізичних сил (праці), матеріальних та енергетичних витрат, вартості основних фондів і засобів виробництва, що може відображати можливість відшкодування деякої умовної величини надходжень до загальносупільних витрат життєзабезпечення і розвитку держави [6].

Варто відмітити, що у своїх дослідженнях Стішасва Л. пропонує розглядати дану категорію у вузькому та широкому розумінні, тобто з точки зору впливу на державу та на окремих платників. Зокрема вона визначає, що «З позиції держави податковий потенціал трактується як можливість забезпечення бюджетних надходжень, тому здебільшого його ототожнюють або з сукупністю оподатковуваних ресурсів, або з максимальною сумою податкових надходжень, що можуть бути мобілізовані з певної території за встановленими законодавчими нормами протягом визначеного періоду. З боку платників податків «податковий потенціал» відображає

граничний рівень податкового навантаження, який можуть понести підприємства регіону, враховуючи наявні ресурси. У більш вузькому сенсі під податковим потенціалом мають на увазі максимально можливу суму податків і зборів, яку можуть сплатити суб'єкти господарювання» [7, с. 186].

Досить вдалим на наше переконання є визначення запропоноване Цимбалюк І.О., в своїх дослідженнях він пропонує розглядати податковий потенціал, як категорію бюджетної системи, що охоплює сукупність відносин, що втілюють сутнісні та кількісно-якісні перетворення стану економічної системи, а також державно-владні впливи з приводу формування бюджетних доходів і міжбюджетної взаємодії в усіх ланках та на всіх рівнях бюджетної системи через зміни структури й адміністрування податків з метою реалізації функцій держави і забезпечення економічного зростання [8].

Отже під податковим потенціалом варто розуміти здатність окремого регіону генерувати податкові надходження до бюджету за рахунок економічної активності, ресурсного забезпечення, рівня зайнятості, підприємницької ініціативи та ефективного адміністрування податків. Тобто це максимально можлива сума податків і зборів, яку може бути залучена у місцевий або державний бюджет за умов повного та ефективного використання наявних ресурсів без шкоди для економічного розвитку.

Розвиток податкового потенціалу регіону полягає у максимальному залученні та ефективному використанні всіх доступних внутрішніх ресурсів і можливостей, які можуть сприяти економічному зростанню території.

Тобто повинно бути забезпечено раціональне управління тими елементами, що прямо впливають на формування податкових надходжень до бюджету. До таких об'єктів можна віднести: рівень добробуту та доходи населення, прибутковість і рентабельність діяльності господарських суб'єктів, тобто підприємств і організацій, що працюють у регіоні. Таким чином, ефективний розвиток податкового потенціалу означає створення сприятливих умов для підвищення платоспроможності населення та прибутковості бізнесу, що, у свою чергу, забезпечує стабільне наповнення бюджету.

В економічній літературі зустрічаються різні методики оцінки рівня податкового потенціалу регіону. На нашу думку варто звернути увагу на методику запропоновану Тарагул Л.Л., відповідно до якої потрібно розрахувати коефіцієнт податкових можливостей регіону, що включає порівняння доходів регіону на одну особу із максимальним значенням даного показника по Україні [9, с. 44].

Оцінювання податкового потенціалу регіонів із застосуванням коефіцієнта податкових можливостей дає змогу більш точно та об'єктивно визначити реальний дохідний потенціал кожного регіону. Такий підхід передбачає зіставлення фінансових можливостей регіонів із певним еталоном або стандартом, яким пропонується вважати показники найбільш економічно розвинутого регіону країни.

Використання цього коефіцієнта дозволяє: виявити рівень фінансової самодостатності регіонів; оцінити ефективність використання податкових ресурсів; встановити об'єктивні орієнтири для формування міжбюджетної політики, зокрема під час розподілу трансфертів і дотацій; визначити території які мають низькі показники і розробити напрямки стимулювання їхнього розвитку.

Варто відмітити, що дана методика дозволяє проводити оцінку розвитку регіонів не лише за фактичними показниками, а і з врахуванням потенціалу розвитку та наявними ресурсами.

Аналіз коефіцієнта податкових можливостей регіонів (табл. 1) свідчить, що практично всі регіони протягом досліджуваного періоду значно втратили свої позиції, бо прослідковується зменшення даного показника в динаміці. Звичайно, що абсолютним лідером залишається Київська область, у якій протягом досліджуваного періоду даний показник мав високі результати та прослідковується його зростання на 7%.

До областей, що мають найнижче значення даного показника у 2024 р. відносяться Чернівецька, Херсонська, Тернопільська, Луганська, Івано-Франківська, Закарпатська та Донецька області. Варто відмітити, що є області у яких зменшився даний показник після 2022 року, що обумовлено значною окупацією територій.

До областей з високим рівнем даного показника, крім Київської області, також належать Дніпропетровська та Полтавська області (рис. 1).

Проведені дослідження свідчать, що нарощення податкового потенціалу можливе за рахунок створення сприятливого податкового середовища, що сприятиме підвищенню підприємницької активності, активізації інвестиційних процесів та розвитку господарської діяльності на територіях окремих регіонів.

Варто відмітити, що формування стабільного та прозорого податкового клімату, покращення фіскальної політики та встановлення збалансованого рівня податкового навантаження сприятимуть підвищенню ефективності господарської діяльності, зростанню прибутковості бізнесу, збільшення обсягів податкових надходжень і як наслідок посилення фінансової спроможності регіонів.

Підвищення податкового потенціалу через удосконалення податкової політики сприятиме фінансовій самостійності та економічному зростанню регіонів, а також посилить динаміку розвитку сільського господарства [17], яке формує вагому частку їх економіки.

Крім того на податковий потенціал впливає цілий ряд факторів (рис. 2), що і має визначальний вплив на його рівень, зокрема: економічні фактори, що формують основу для оподаткування, соціальні, що впливають на рівень споживання та забезпеченість

Таблиця 1

Оцінка коефіцієнта податкових можливостей регіонів України, 2014–2024 рр.

Регіони	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024 у % до 2014
Вінницька	0,88	0,87	0,87	0,88	0,88	0,87	0,81	0,71	0,77	0,65	0,60	68,5
Волинська	1,00	0,94	0,89	0,88	0,87	0,86	0,79	0,68	0,76	0,70	0,67	66,9
Дніпропетровська	0,90	1,00	0,98	0,90	0,93	0,97	0,96	1,00	1,00	0,91	0,90	99,3
Донецька	0,70	0,48	0,41	0,41	0,38	0,39	0,38	0,39	0,28	0,45	0,43	61,1
Житомирська	0,94	0,88	0,88	0,85	0,87	0,88	0,80	0,73	0,81	0,79	0,67	71,0
Закарпатська	0,88	0,83	0,78	0,75	0,77	0,79	0,72	0,63	0,69	0,55	0,52	59,2
Запорізька	0,85	0,89	0,93	0,87	0,87	0,88	0,86	0,79	0,64	0,76	0,80	94,2
Івано-Франківська	0,91	0,87	0,87	0,83	0,83	0,82	0,71	0,63	0,69	0,61	0,59	64,7
Київська	0,93	0,97	0,98	1,00	0,96	1,00	1,00	0,92	0,93	1,00	1,00	107
Кіровоградська	0,91	0,89	0,89	0,85	0,87	0,88	0,82	0,74	0,77	0,72	0,67	73,4
Луганська	0,57	0,30	0,28	0,25	0,26	0,26	0,25	0,25	0,16	0,19	0,16	28,4
Львівська	0,86	0,90	0,89	0,85	0,83	0,84	0,80	0,72	0,88	0,79	0,76	89,0
Миколаївська	0,87	0,86	0,84	0,79	0,79	0,83	0,79	0,71	0,78	0,72	0,72	82,1
Одеська	0,86	0,85	0,85	0,82	0,82	0,86	0,82	0,74	0,78	0,72	0,69	80,0
Полтавська	0,88	0,95	1,00	0,96	1,00	0,96	0,94	0,93	0,98	0,86	0,80	91,0
Рівненська	0,98	0,91	0,87	0,86	0,87	0,85	0,75	0,70	0,72	0,68	0,65	66,1
Сумська	0,86	0,87	0,91	0,86	0,87	0,82	0,75	0,70	0,72	0,65	0,61	71,5
Тернопільська	0,86	0,84	0,86	0,81	0,81	0,78	0,70	0,69	0,66	0,61	0,57	65,7
Харківська	0,86	0,84	0,82	0,78	0,82	0,84	0,80	0,90	0,66	0,83	0,85	98,7
Херсонська	0,87	0,82	0,79	0,75	0,78	0,78	0,75	0,70	0,43	0,49	0,43	49,9
Хмельницька	0,91	0,88	0,87	0,85	0,85	0,83	0,75	0,71	0,76	0,69	0,66	72,2
Черкаська	0,90	0,88	0,91	0,88	0,88	0,85	0,78	0,72	0,75	0,76	0,69	76,6
Чернівецька	0,87	0,83	0,82	0,76	0,78	0,77	0,67	0,58	0,64	0,56	0,55	63,2
Чернігівська	0,89	0,85	0,86	0,86	0,89	0,86	0,80	0,72	0,80	0,78	0,74	84,0

Джерело: розраховано автором за даними [10]

Рис. 1. Динаміка розподілу регіонів за середнім показником податкових можливостей (за період 2014–2024 рр.)

Джерело: розраховано автором за даними [10]

Рис. 2. Фактори, що визначають на рівень податкового потенціалу регіонів

Джерело: сформовано автором на основі [11–16]

трудовими ресурсами; адміністративні пов'язані із ефективністю системи адміністрування податків та правові, що визначають податкові відносини.

Висновки. Проведені дослідження свідчать, що рівень податкового потенціалу відіграє важливу роль у розвитку регіонів. Зокрема високий податковий потенціал дозволяє регіонам менше залежати від міжбюджетних трансфертів, стимулює економічне зростання та підвищує довіру громадян до місцевих органів влади.

Аналіз податкового потенціалу регіонів наочно свідчить про його дисбаланс та потребу в окремих

регіонах належної державної підтримки з метою нарощення їх потенціалу.

Формування належного рівня податкового потенціалу є основною передумовою соціально-економічного розвитку регіону, що дає можливість не лише акумулювати кошти для функціонування територіальних громад, а і забезпечувати належний розвиток пріоритетних напрямів діяльності. Ефективний розвиток регіонів значною мірою залежить від рівня його податкового потенціалу, що є важливим чинником його сталого зростання.

Список використаних джерел:

1. Канєва Т. В., Рубан М. О. Оцінювання податкового потенціалу адміністративно-територіальної одиниці. *Проблеми економіки*. 2018. № 3. С. 191–200
2. Пасічний М. Д. Фіскальна результативність податкової системи України. *Вісник КНТЕУ*. 2018. № 3. С. 116–130.
3. Башуцька О. Податкове планування та прогнозування в системі податково-бюджетного. *Наука й економіка*. 2010. № 1 (17). С. 7–10.
4. Піскова Ж.В. Формування системи показників фіскальної ефективності податків: теорія і практика. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка*. 2016. Вип. 2 С. 174–180.
5. Меламед М. Валовий внутрішній продукт України та його податковий потенціал. *Вісник Національного банку України*. 2015. № 5. С. 26.
6. Каламбет С. Податковий потенціал у механізмі регулювання економічного зростання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 Донецьк, 2003. 32 с.
7. Сітшаєва Л. З. Економічна сутність категорії «податковий потенціал». *Культура народів Причорномор'я*. 2012. № 244. С. 184–188
8. Цимбалюк І. О., Антонюк Д. А., Карлін М. І. Проблематика оцінки податкового потенціалу регіону як іманентної складової фіскального простору. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 39.
9. Тарангул Л. Л. Горленко І. О., Скоромцова Т. О. Методологічні засади податкового планування у розрізі регіонів. *Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право)*. 2009. № 3 (46). С. 85–91.
10. Річні звіти про виконання Державного бюджету України. Державна казначейська служба України.
11. Божкова В. В., Есманов О. М. Систематизація методів оцінки податкового потенціалу промислових підприємств. *Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції*. 2018. № 31 (20), т. 2. С. 30–34.
12. Олексій М. Ф. Податковий потенціал регіону: проблеми та перспективи розвитку. *Науковий вісник Ужгородського Університету. Серія Економіка*. 2024. Вип. 1 (63). С. 112–115.
13. Кузькін Є. Ю. Формування фіскального простору місцевого самоврядування в умовах децентралізації державних фінансів. *Проблеми економіки*. 2018. № 2. С. 328–334.
14. Chugunov I. Y., Pasichnyi M. D. Fiscal policy for economic development. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 1 (13). Ч. 1. С. 54–61.
15. Ясенова І. Б. Податковий потенціал регіону в умовах інноваційного розвитку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 3. С. 580–583.
16. Давиденко Н. М., Жовніренко О. В., Оліфер І. О. Вплив тіньової економіки на податкову систему країни. *Підприємництво та інновації*. 2020. Вип. 13. С. 94–98.
17. Давиденко Н. М. Вплив податкової реформи на сільськогосподарські підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Сер. Економічні науки*. 2016. Вип. 1. С. 250–253.

References:

1. Kaneva T. V., Ruban M. O. (2018) Otsiniuvannya podatkovoho potentsialu administratyvno-terytorialnoi odynytsi [Assessment of the tax potential of an administrative-territorial unit]. *Problemy ekonomiky – Problems of economy*. vol. 3. pp. 191–200. (in Ukrainian)
2. Pasichnyy M. D. (2018) Fiskalna rezultatyvnist podatkovoi systemy Ukrainy [Fiscal effectiveness of the tax system of Ukraine]. *Visnyk KNTEU – Bulletin of KNUTE*. vol. 3. pp. 116–130. (in Ukrainian)
3. Bashutska O. (2010) Podatkove planuvannya ta prohnozuvannya v systemi podatkovobiuudzhetnoho [Tax planning and forecasting in the tax-budget system]. *Nauka y ekonomika – Science and economics*. vol. 1 (17). pp. 7–10. (in Ukrainian)
4. Piskova Zh. V. (2016) Formuvannya systemy pokaznykiv fiskalnoi efektyvnosti podatkiv: teoriia i praktyka [Formation of a system of indicators of fiscal efficiency of taxes: theory and practice]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. – Scientific bulletin of Mukachevo State University*. vol. 2 pp. 174–180. (in Ukrainian)
5. Melamed M. (2015) Valovyi vnutrishnii produkt Ukrainy ta yoho podatkovyi potentsial [Gross domestic product of Ukraine and its tax potential]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of the National Bank of Ukraine*. vol. 5. pp. 26–32. (in Ukrainian)
6. Kalambet S. (2003) Podatkovyi potentsial u mekhanizmi rehulivannya ekonomichnoho zrostanta [Tax potential in the mechanism of economic growth regulation: author's abstract]. Dissertation for the degree of candidate of economic sciences: special. 08.04.01 Donetsk. 32 p. (in Ukrainian)
7. Sitshaeva L. Z. (2012) Ekonomichna sutnist katehorii “podatkovyi potentsial” [The economic essence of the category “tax potential”]. *Kultura narodov Prychernomoria – Culture of the Black Sea Peoples*. Vol. 244. pp. 184–188. (in Ukrainian)
8. Tsymbalyuk I. O., Antonyuk D. A., Karlin M. I. (2022) Problematyka otsinky podatkovoho potentsialu rehionu yak imanentnoi skladovoi fiskalnoho prostoru [Problems of assessing the tax potential of the region as an immanent component of the fiscal space]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*. vol. 39. (in Ukrainian)
9. Tarangul L. L. Gorlenko I. O., Skoromcova T. O. (2009) Metodolohichni zasady podatkovoho planuvannya u rozrizi rehioniv [Methodological principles of tax planning by region]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu DPS*

- Ukrainy – Scientific Bulletin of the National University of State Tax Service of Ukraine*. Vol. 3 (46). pp. 85–91. (in Ukrainian)
10. Richni zvity pro vykonannya Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy. [Annual reports on the implementation of the State Budget of Ukraine]. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy. (in Ukrainian)
 11. Bozhkova V. V., Esmenov O. M. (2018) Systematyzatsiia metodiv otsinky podatkovoho potentsialu promyslovykh pidpriemstv [Systematization of methods for assessing the tax potential of industrial enterprises]. *Sotsialno-ekonomichnyi rozvytok rehioniv v konteksti mizhnarodnoi intehtatsii – Socio-economic development of regions in the context of international integration*. Vol. 31 (20), pp. 30–34. (in Ukrainian)
 12. Oleksiy M. F. (2024) Podatkovi potentsial rehionu: problemy ta perspektyvy rozvytku. [Tax potential of the region: problems and development prospects]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Universytetu – Scientific Bulletin of Uzhgorod University*. Vol. 1 (63). pp. 112–115. (in Ukrainian)
 13. Kuzkin E. Yu. (2018) Formuvannya fiskalnoho prostoru mistsevoho samovriaduvannya v umovakh detsentralizatsii derzhavnykh finansiv [Formation of the fiscal space of local self-government in the context of decentralization of state finances]. *Problemy ekonomiky – Problems of economy*. Vol. 2. pp. 328–334. (in Ukrainian)
 14. Chugunov I. Y., Pasichnyi M. D. (2018) Fiscal policy for economic development. *Scientific Bulletin of Polissya*. Vol. 1 (13). pp. 54–61.
 15. Yasenova I. B. (2015) Podatkovi potentsial rehionu v umovakh innovatsiinoho rozvytku [Tax potential of the region in the context of innovative development]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national problems of economy*. Vol 3. pp. 580–583. (in Ukrainian)
 16. Davydenko N. M., Zhovnirenko O. V., Olifer I. O. (2020) Vplyv tinovoi ekonomiky na podatkovu systemu krainy [The impact of the shadow economy on the country's tax system]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii – Entrepreneurship and Innovation*. Vol 13. pp. 94–98. (in Ukrainian)
 17. Davydenko N. M. (2016) Vplyv podatkovoi reformy na silskohospodarski pidpriemstva [The impact of tax reform on agricultural enterprises]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ser. Ekonomichni nauky – Bulletin of Khmelnytsky National University. Ser. Economic Sciences*. Vol 1. pp. 250–253. (in Ukrainian)

TAX POTENTIAL AS THE BASIS OF REGIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE

Summary. The article considers scientific approaches to determining the tax potential of a region. It is proven that increasing the level of tax potential ensures more effective development of territorial communities. In general, tax potential is a basic factor that determines the volume of future tax revenues to the budget. It is on its level that the financial capacity of individual territories largely depends. Assessing tax potential makes it possible to determine the expected volumes of income, calculate the financial capabilities of individual territories, ensure balanced budgets and financial stability of regions. The purpose of the article is to assess the tax potential of regions, identify factors that have a direct impact and justify the possibilities of increasing it. Tax potential is influenced by a number of factors, including: economic factors that form the basis for taxation, social factors that affect the level of consumption and the availability of labor resources; administrative factors related to the efficiency of the tax administration system and legal factors that determine tax relations. Tax potential should be understood as the ability of a particular region to generate tax revenues to the budget through economic activity, resource provision, employment level, entrepreneurial initiative and effective tax administration. The development of the tax potential of the region consists in the maximum attraction and effective use of all available internal resources and opportunities that can contribute to the economic growth of the territory. It was established that when determining this indicator it is advisable to take into account income per capita and gross regional product. The conducted studies made it possible to state that there is a significant imbalance in the level of tax potential between individual regions. It was determined that the category under study is significantly influenced by economic, social, legal and administrative factors. The work used general scientific and special research methods, in particular, the method of analysis and synthesis, economic and statistical methods, and the graphical method. It is substantiated that increasing the level of tax potential of regions increases their financial independence and ensures the proper level of quality of life of the population.

Keywords: taxes, tax potential, regions, financial support, development.

Стаття надійшла: 06.08.2025

Стаття прийнята: 11.09.2025

Стаття опублікована: 30.09.2025